

dokumentálják mondanivalójukat végig beszél-
tetik a dokumentumokat. Amikor 19-után bő-
rönbe csukják, Bartók neki dedikálja *Öt Ady-dal*
(op. 16.)-át. Kodály a felszabadulás utáni első
Reinitz-kiadáshoz ír szép előszót.

Ady muzsikusa: ez a másik epiteton ami a
legtöbb embernek Reinitzot asszociálja. Flórián
László pályaképében méltó fejezetet szentel
ennek a témának: Ady barátja és dalmoka. Volta-
képpen mindent együtt találunk itt, ami a kérdé-
sről elmondható. Megszólalnak a kortársak
(Krúdy, Bölöni, Hatvany és mások). A barátság
vége; a Beretvás-ügy. Ez az Ady-Reinitz barátsá-
got tárgyaló rész utolsó alfejezete. Mint a kor-
szakban járatosak előtt ismert, Ady nem Reinitz
Ady dalaival mutatkozott be a főváros közön-
ségének. Beretvás Hugó zeneszerző vállalta az
1909. november 27-i Royal-est költségeit.
Reinitz-ot roppant érzékenyen érintette ez a
mellőzés. A kortársak úgy tudták, hogy meg-
szakadt a költő és muzsikusa barátsága. Azóta
kerültek elő anizskártyák Reinitz aláírásával,
jelezve, hogy ez a szakítás mégsem volt annyira
végleges.

Az ItK 1977. évi 1. számában jelent meg
Gáspár Miklós-Scheiber Sándor: *Ady Endre
1909-es budapesti előadójestje – Ady levelei Beret-
vás Hugóhoz* – című publikációja. Csak sajnál-
hatjuk, hogy ez az igen gazdag anyagú könyv már
nem használhatta ezt a fontos publikációt
(1975-ben zárult az anyaggyűjtés). Kiderül
ugyanis, hogy Ady összehozta Reinitzot Beret-
vás-sal (ItK 1977. 96.). Tehát az adott szituáció-
ban maximális korrektséggel járt el.

Ezt a tartalmas könyvet zene- és irodalom-
történészek egyformán nagy haszonnal forgat-
hatják.

Varga József

A. Károly Berczeli: *Figlio del Sole*. Poesie scelte a
cura di Carla Corradi. Parma, 1978. 152 l.
(Quaderni Italo–Ungheresi n. 5.)

A jelenkori olasz–magyar irodalmi kap-
csolatok történetében mindig jelentős esemény a
„Quaderni” egy-egy számának megjelenése. Az
első füzet Berczeli itáliai útinaplóját (*Sotto il
cielo azzurro – Kék ég alatt*. Parma 1970.) tartal-
mazza Guglielmo Capacchi fordításában. Berczeli
kedvező olaszországi fogadtatását mindennél
jobban bizonyítja az a tény, hogy nyolc év után
ismét az ő műve került kiadásra, a sorozat ötödik
tagjaként. Capacchi ezúttal rövid ismertetőt írt
Berczeli verseskötetéhez, s ebben vázolja a

„Figlio del Sole” célját: szeretné megismertetni
az olasz közönséggel Berczelit, a költőt. Carla
Corradi átgondolt válogatása feltétlenül megfelel
ennek a szándéknak: a költői életművet magas
esztétikai szinten reprezentáló versek alapján az
olasz olvasó – ragyogó fordításban – hiteles
képet alkothat Berczeli költészetéről.

Az eligazodás megkönnyíti Carla Corradi ki-
tűnő bevezető tanulmánya is, amelyben Berczeli
dráma- és prózaírói, fordítói és költői tevékeny-
ségét ismerteti, a szegedi évektől egészen nap-
jainkig. A két világháború között Berczeli számos
verseskötetet publikált, több színpadi művét
játsszotta a szegedi színház, a „Nyugat” értő
tanulmányokat közölt róla (Kardos László,
Weöres Sándor), s egy misztériumjátéka (*Uram
irgalmazz! – Pietà, Signore!*) 1939-ben olaszul is
megjelent Rómában. A 70-es években Berczeli
művei ismét egyre szélesebb közönséget hódítá-
nak meg Olaszországban is, ámbar a szerzőt, írja
Carla Corradi, itt is, ott is „még fel kell fedez-
nünk” (p. 15.).

A bevezető tanulmány fontos állomás ezen az
úton: felméri és rendszerezi az eddig nem túl-
ságosan bő magyar Berczeli-szakirodalmat, fel-
térképezi a költő olasz irodalmi kapcsolatait, a
hatásokat stb. Az itt bemutatott versek több év-
tized lírai dokumentumai, mégsem indokolt,
hogy külsődleges jegyek alapján közvetlen köl-
tői-tematikai fejlődést keressünk bennük. E ver-
seknek nincs külső történetük, ugyanannak a
szinte változatlan léleknek más-más szituációban
való megcsillanásai. A költő példaképe a rene-
szánsz ember, aki újra felfedezni a természetet a
maga közvetlen valóságában, újra megtalálja a ter-
mészeti és művészeti szépség egységét; az emberré
válás folyamatában pedig az esztétikai és etikai tar-
talom korrelációját.

Berczeli legkedvesebb témái – ennek meg-
felelően – az emberi érzelmekkel átlelkésített
természet (*Insetti – Bogarak, Animali – Állatok,
Favola – Mese, Luglio – Julius*), szeretete szülei
iránt, ámbar édesapját nem is ismerhette (*Mia
madre – Anyám, Povero padre mio – Szegény
apám*); a vallás (*Albero di Natale di un povero
poeta – Szegény költő karácsonyfája, Il Dio bello
– A szép Isten, Profeta*) és a szerelem élménye
(*Muro di chiesa – Templomfal*), ez utóbbi két
motívuma néha, a neoplatonikus szerelemnek
megfelelően, összekapcsolódik. Máskor, ha a
szerelem pusztán földi vonatkozásait jeleníti meg,
hangja ironikus lesz, kiábrándult.

Pál József